

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Соціально-гуманітарний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного
факультету

Оксана ГОМОТЮК

«31» вересня 2023 р.

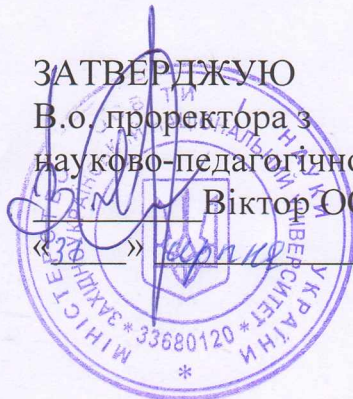

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з
науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«31» вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства»

Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність – 014.028 Середня освіта (Польська мова і зарубіжна література)

Освітньо-професійна програма – «Польська мова та зарубіжна література, українська мова та література»

Кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практ.	ІРС	Тренінг, КППЗ	СРС	Разом	Екзамен / залік
Денна	I	2	32	15	3	6	65	120	Екзамен
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Мод. Ваг. Р.

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» спеціальності 014.028 Середня освіта (Польська мова і зарубіжна література), затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23 червня 2023 року)

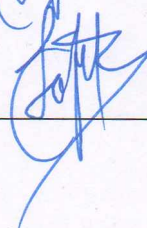
Робочу програму склала д-р філол. наук, професор кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності Шкіцька Ірина Юріївна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності, протокол № 1 від 28 серпня 2023 року

Завідувач кафедри к.і.н., доц. Ірина НЕДОШИТКО

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 014.028 Середня освіта (Польська мова і зарубіжна література), протокол № 1 від __ серпня 2023 року

Голова ГЗС, д.пед.н., проф. Юрій ЩЕРБЯК

Гарант ОПП, д.пед.н., проф. Юрій ЩЕРБЯК

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Вступ до мовознавства»**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Вступ до мовознавства»

Навчальна дисципліна «Вступ до мовознавства»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Статус навчальної дисципліни обов'язкова, циклу загальної підготовки
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 014.028 Середня освіта (Польська мова і зарубіжна література)	Рік підготовки <i>Денна</i> – 1 <i>Заочна</i> – - Семестр: <i>Денна</i> – 2 <i>Заочна</i> – -
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма «Польська мова та зарубіжна література, українська мова та література»	Лекції <i>Денна</i> – 32 год <i>Заочна</i> – - год Практичні заняття: <i>Денна</i> – 14 год <i>Заочна</i> – - год
Загальна кількість годин – 120	Ступінь вищої освіти перший (бакалаврський)	Самостійна робота <i>Денна</i> – 65 год <i>Заочна</i> – - год Тренінг, КПЗ <i>Денна</i> – 6 год <i>Заочна</i> – - год Індивідуальна робота – <i>Денна</i> – 3 год <i>Заочна</i> – - год
Тижневих годин – 8 год, з них аудиторних – 3 год		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Вступ до мовознавства»

Курс «Вступ до мовознавства» є одним із найважливіших у системі підготовки філологів. Його мета – ознайомити студентів з основами теорії мови, з системою лінгвістичних понять і термінів, з основними методами дослідження мови, а також підготувати їх до свідомого вивчення рідної та іноземних мов. Навчальна дисципліна «Вступ до мовознавства» посідає особливе місце у підготовці філологів передусім з огляду на його інтродуктивний, підготовчий характер. Курс розпочинає вивчення лінгвістичних дисциплін і створює наукову базу для їх засвоєння. Він має забезпечити усвідомлення студентами основних проблем, понять і термінів мовознавчої науки, підготувати їх до активного оволодіння всіма іншими дисциплінами мовознавчого циклу.

Основна проблема курсу — розкриття системного характеру мови як багатоаспектного явища, виявлення мовних законів і закономірностей.

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Вступ до мовознавства» пов'язана з такими курсами: «Сучасна українська мова», «Українська мова (за професійним спілкуванням)», «Іноземна мова».

Під час вивчення курсу «Вступ до мовознавства» студенти мають ознайомитися зі специфікою мови «канцелярської писемності», методами уніфікації текстів документів, вивчити стилістичні й орфографічні особливості документної мови, мовну класифікацію документів, а також оволодіти навичками створення і редагування окремих видів документів традиційними та комп'ютерними засобами.

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» – підготовка майбутніх педагогів-філологів до свідомого, осмисленого засвоєння української та іноземних мов, зокрема польської та англійської.

2.2. Завдання вивчення навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» – ознайомити здобувачів освіти з основами загальнолінгвістичних знань, принциповими положеннями теорії мови, найважливішими методами і прийомами дослідження мовних явищ.

Студенти, які здобувають спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями 014.02 (польська мова і зарубіжна література), 014.01 (українська мова і література) під час навчання повинні отримати ґрунтовні знання, сформувати уміння і навички в межах тем курсу «Вступ до мовознавства».

Мета лекційних занять – формування основних теоретичних знань з курсу, зокрема стилістичних особливостей мови ділових паперів, знання методів трафаретизації, уніфікації та редагування текстів документів, можливостей технічних засобів створення й удосконалення документованих текстів:

- відповідно до програми та робочого плану викладати студентам основи загальнолінгвістичних знань, принципі положення теорії мови, ознайомити здобувачів освіти з мовними явищами;
- сформувати у студентів цілісну систему теоретичних знань із курсу «Вступ до мовознавства».

Мета проведення практичних занять полягає в поглибленні знань із вступу до мовознавства, виробленні навичок аналізу різних мовних явищ, добору методів і прийомів лінгвістичних досліджень.

Завдання проведення практичних занять:

- домогтись засвоєння та закріплення теоретичних знань, одержаних на лекціях;
- навчити студентів застосовувати набуті знання на практиці.

2.3. Найменування компетентностей, формування яких забезпечує вивчення навчальної дисципліни

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, розмаїття і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

ЗК7 Здатність вчитися й опановувати сучасні знання.

2.4. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Для засвоєння змісту курсу «Вступ до мовознавства» необхідними є знання, здобуті на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) / ділової української мови, сучасної української мови та іноземних мов тощо.

2.5. Результати навчання

РНЗ Розуміти основні проблеми філології та підходи до їхнього розв'язання із застосуванням доцільних інноваційних методів; знати систему мови, аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють; володіти нормами літературної мови й уміти їх застосовувати у практичній діяльності; характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію; знати загальні властивості літератури як мистецтва слова; інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку та місце в літературному процесі; знати історію мов і літератур, що вивчаються, уміти застосовувати ці знання у професійній діяльності; здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналізи текстів різних стилів і жанрів; володіти

навичками участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі філології; застосовувати у професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні.

РН8 Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей в освітньому середовищі.

2.6. Рівень сформованості вмінь і знань студентів

Після вивчення курсу студенти повинні **знати**:

- сукупність загальнонаукових і лінгвістичних термінів;
- теоретичні основи аналізу мовних явищ;
- основні мовознавчі проблеми: сутність, природа і функції мови; походження мови та закономірності її розвитку; взаємозв'язок мови і мислення; мова і суспільство; структурні елементи мови; виникнення та основні етапи розвитку письма; генеалогічна і типологічна класифікації мов; методи лінгвістичних досліджень; зв'язок мовознавства з іншими науками, його практичне і теоретичне значення, мовні підсистеми тощо.

Студенти повинні **вміти**: аналізувати конкретні явища мови й свідомо та доречно використовувати лінгвістичну термінологію, зокрема:

- членувати мовленнєвий потік на фразу, синтагму, такт, склад; застосовувати на практиці фонетичну транскрипцію;
- визначати та характеризувати фонетичні процеси;
- розрізняти типи системних відношень лексичних одиниць (синонімів, омонімів, антонімів, паронімів);
- аналізувати та класифікувати фразеологічні одиниці;
- характеризувати граматичні значення та способи їхнього вираження;
- розрізняти і визначати морфологічні типи мов;
- розрізняти лексичні та синтаксичні словосполучення;
- характеризувати сурядні та підрядні словосполучення, види зв'язку слів у них;
- аналізувати речення за різними ознаками;
- розрізняти актуальне та граматичне членування речень;
- здійснювати різні види аналізу мовних одиниць тощо.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Вступ до мовознавства»

Змістовий модуль 1

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МОВОЗНАВСТВА

ТЕМА 1: Мова та її сутність

1. Мовознавство як наука. Конкретне та загальне, теоретичне і прикладне мовознавство.
2. Методи дослідження мови: описовий (дескриптивний), структурний, зіставний, історичний, порівняльно-історичний.
3. Синхронія і діахронія в мові.
4. Природа людської мови. Визначення мови. Відмінність людської мови від спілкування тварин та невербальних засобів спілкування в людському колективі (міміки, жестів, сигнальних систем технічної природи, певних видів мистецтва).
5. Мова і мислення. Співвідношення мови і мислення як аспектів пізнання дійсності. Основні одиниці мови та мислення, їхній діалектичний зв'язок і нетотожність. Мова як інструмент мислення. Загальнолюдський характер мислення і національний характер окремих мов.
6. Мова і мовлення. Діалектична єдність мови і мовлення як загального та окремого, абстрактного і конкретного. Мовлення як мовленнєва діяльність і результат цього процесу (текст). Парадигматичні та синтагматичні зв'язки в мові та мовленні.
7. Функції мови. Основні функції мови (комунікативна і мислетворча). Похідні функції мови (акумулятивна, інформаційна, експресивна, імпресивна та ін.). Естетична (емоційна) функція мови. Факультативні функції мови (магічна, фатична, ідентифікаційна та ін.).
8. Мова як суспільне явище. Роль мови в суспільстві.
9. Соціальний статус мови і держава. Двомовність і багатомовність. Диглосія. Мовні контакти.
10. Типи мовних ситуацій у сучасному світі. Штучні мови.

ТЕМА 2: Походження і розвиток мови

1. Проблема походження мови.
2. Огляд теорій походження мови (звуконаслідувальної, вигукової, соціального договору, трудових викликів, Ф. Енгельса, космічної та інших).
3. Взаємодія біологічних та соціальних факторів у процесі виникнення мови.
4. Погляди вчених на моногенез і полігенез людської мови.
5. Диференціація та інтеграція як основні процеси розвитку мов і діалектів.
6. Схрещення мов як різновид мовної інтеграції. Явища субстрату і суперстрату.
7. Співвідношення між диференціацією та інтеграцією мов у зв'язку з історичними типами соціумів.
8. Причини мовних змін. Зовнішні та внутрішні чинники змін у мові.

ТЕМА 3: Мова як системно-структурне утворення

1. Знаковий характер мови. Мовний знак та його найістотніші риси: умовність, довільність. План змісту і план вираження мовного знака.
2. Мовні підсистеми: фонетична, лексична, морфологічна, синтаксична.
3. Мовні одиниці (фонеми, морфеми, слова, речення) та їхні функції.
4. Розділи мовознавства.

Змістовий модуль 2 ПІДСИСТЕМИ МОВИ

ТЕМА 4. Звуки мови, їх вивчення і класифікація

1. Фонетика як наука про звукову систему мови. Аспекти вивчення звукового складу мови: фізіологічний, фізичний, фонологічний (соціальний, функціональний).
2. Артикуляція звука, три її фази: екскурсія, витримка, рекурсія.
3. Артикуляційна база окремої мови.
4. Голосні та приголосні звуки, їх розрізнення за роллю у складі, акустичними та артикуляційними особливостями.
5. Дифтонги, їхні типологічні ознаки. Трифтонги.
6. Класифікація голосних звуків: за горизонтальним рухом язика (ряди); за вертикальним рухом язика (піднесення); за участю ротової й носової порожнини (ротові і носові голосні); за тривалістю (короткі і довгі голосні).
7. Класифікація приголосних звуків: за співвідношенням тону і шуму (за звучністю); за місцем перепони; за способом подолання перепони; за ступенем палаталізації (пом'якшення). Подовжені приголосні. Придиховість (аспірація) приголосних.
8. Зміни звуків у потоці мовлення (Комбінаторні зміни звуків: комбінаторні асиміляційні зміни: акомодация, асиміляція, сингармонізм, субституція звуків; комбінаторні дисиміляційні зміни: дисиміляція, епентеза, дієреза, гаплогія. Взаємодія звуків контактна і дистантна, прогресивна і регресивна. Комбінаторні асиміляційні та дисиміляційні зміни. Позиційні зміни звуків: редуція, оглушення кінцевого приголосного у слові, протеза. Спонтанні зміни звуків. Фонетично не зумовлені зміни звуків: зміни звуків за аналогією, морфологічні чергування звуків для розрізнення граматичних значень, гіперизми, метатези. Фонетичні закони мови, їхні особливості).

ТЕМА 5: Фонологія. Звуки мови як соціальне явище. Фонетичне членування мовленнєвого потоку

1. Звуки і фонеми, різниця між ними.
2. Функції фонем: конститутивна, дистинктивна (розрізнявальна).
3. Диференціальні та нейтральні ознаки фонем. Сильні та слабкі позиції фонем. Алофони (варіанти і варіації) фонем.
4. Фонологічна система окремої мови.
5. Фонетична і фонематична транскрипція.
6. Одиниці мовленнєвого потоку: фрази, синтагми, такти, склади, звуки.

7. Засоби членування мовленнєвого потоку: інтонація, паузи, наголос (фразовий, логічний, емпатичний).
8. Інтонація та її компоненти: мелодика, темп, інтенсивність мовлення, виділення слова у фразі наголосом.
9. Теорії складоподілу: експіраторна, м'язового імпульсу, сонорна.
10. Склад. Структура і типи складів.
11. Поняття фонетичної норми. Орфоепія.
12. Поняття літературної вимови.

ТЕМА 6: Графічна підсистема мови. Письмо

1. Письмо як система спеціальних графічних знаків для фіксації мовних текстів.
2. Звукова мова і письмо. Значення письма в розвитку суспільства, його функції.
3. Зародження письма. Предметне письмо як підготовчий етап графіки.
4. Походження та основні етапи розвитку графічного письма: малюнкове (пиктографічне); ідеографічне (ієрогліфічне); фонографічне (звукове). Сучасне використання пиктограм, ідеограм.
5. Типи фонографічного письма: силабічне (складове); консонантне; звуко-буквене (алфавітне).
6. Алфавіт. Походження і розвиток основних (базових) алфавітів: грецького, латинського, слов'янського. Типи письма в сучасному світі.
7. Орфографія, її основні принципи: фонетичний, морфологічний, історичний (традиційний), диференційний (смысловий, ідеографічний).
8. Транскрипція і транслітерація.

Тема 7: Лексикологія. Лексико-семантична система мови

1. Лексика і лексикологія. Розділи лексикології: власне лексикологія, семасіологія, етимологія, ономастика, фразеологія, лексикографія.
2. Слово як універсальна семантична одиниця мови.
3. Функції слова: номінативна, семасіологічна. Слово та його варіанти. Лексема, алолекс (лекс), словоформа.
4. Значення слова. Денотат, сигніфікат, конотат. Обсяг і межі семантики слова.
5. Багатозначність (полісемія) і однозначність (моносемія) слів.
6. Виникнення назв. Внутрішня форма слова (мотивованість назви).
7. Зміна значення слів: звуження, розширення та зміщення обсягу значення.
8. Слово і поняття. Поняття як компонент, частина семантики слова.
9. Поняття про семему, сему.
10. Етимологія слова. Принципи етимологічних досліджень. Деетимологізація. Народна етимологія.

11. Групи лексики за функціонально-семантичними ознаками: повнозначні слова, вказівні слова. Поділ повнозначних слів за реальним змістом, тематикою. Поняття семантичного поля.
12. Групи слів за сферою вживання. Стилїстичні шари лексики. Загальноновживана і вузьковживана лексика (професіоналізми, діалектизми, жаргонізми, екзотизми, наукова лексика). Терміни. Лексика стилїстично нейтральна і стилїстично забарвлена. Урочисті слова та знижена лексика. Табу. Евфемізми.
13. Синоніми, їхні різновиди: абсолютні (повні) та неповні. Поняттєві (семантичні), стилїстичні (функціональні, конотативні), семантико-стилїстичні синоніми. Контекстуальні синоніми.
14. Антоніми. Постійні та контекстуальні антоніми.
15. Пароніми.
16. Омоніми. Шляхи появи омонімів: омоніми гомогенні та гетерогенні. Повні та неповні омоніми. Омофони, омографи, омоформи. Міжмовна омонімія (зрадливі / фальшиві друзі перекладача).

ТЕМА 8: Розвиток лексики. Фразеологія. Лексикографія

1. Історичні зміни в лексиці. Причини змін у лексиці: зникнення, вихід слів з ужитку (застарілі слова); поява нових слів (неологізми); зміни значення слів.
2. Застарілі слова: історизми, архаїзми. Архаїзми лексичні, словотворчі, фонетичні, семантичні.
3. Запозичення прямі й опосередковані, усні та книжні. Типи запозичень: лексичні запозичення, засвоєння, кальки, запозичення значень (семантичні), словотвірні запозичення, варваризми, зворотні запозичення.
4. Неологізми загальнономовні та індивідуально-авторські.
5. Збагачення словникового складу мови. Способи збагачення лексики: семантичний, морфологічний, запозичення з інших мов.
6. Відображення у фразеології національної своєрідності мови (на матеріалі національної фразеології української і польської мов).
7. Фразеологізми професійного походження в українській, польській / англійських мовах.
8. Вирази біблійного походження в мовах світу.
9. Крилаті вирази в українській і польській мовах.
10. Поняття лексикографії. Словниковий реєстр. Словникова стаття.
11. Типи словників: енциклопедичні та лінгвістичні.
12. Лінгвістичні словники: загальні та спеціальні; одномовні, двомовні та багатомовні.
13. Різновиди лінгвістичних словників: тлумачні, фразеологічні, діалектичні, історичні, етимологічні, ономастичні, топонімічні, частотні, інверсійні, перекладні, синонімів, антонімів, паронімів, словотвірні, морфемні тощо.

14. Фундаментальні лексикографічні праці з української, слов'янських, індоєвропейських мов.

ТЕМА 9: Граматика. Морфемний склад слова. Граматичні значення та категорії. Словотвір

1. Предмет і склад граматики. Морфеміка, морфологія, синтаксис як її складові.
2. Морфема як базовий структурний елемент слова, мінімальна семантична одиниця мови. Відмінність морфеми від слова, складу.
3. Корінь як морфема з речовим значенням.
4. Афікси, їхні типи за функцією і значенням: словотвірні (дериваційні); формотвірні семантичні; формотвірні реляційні. Типи афіксів за місцем у слові: префікс, постфікс (суфікси і закінчення), інфікс, конфікс, трансфікс, інтерфікс. Нульові морфеми. Варіанти морфем (аломорфи, морфи).
5. Явища омонімії та омосемії (синонімії) морфем.
6. Зміни морфемного складу слова. Спрощення, перерозклад, ускладнення, перехід кореня в суфікс (декореляція).
7. Граматичне значення слова, його відмінність від лексичного значення. Типи граматичних значень: постійні та змінні; формальні та реальні; класифікаційні, синтаксичні, номінативні.
8. Граматична категорія як система однорідних граматичних значень слова.
9. Типові граматичні категорії у мовах світу: роду, числа, відмінка, означеності / неозначеності, присвійності, особи, часу, виду, способу, частин мови тощо.
10. Граматична (морфологічна) парадигма.
11. Граматичний спосіб як матеріальний засіб вираження граматичного значення. Синтетичні граматичні способи: афіксація, внутрішня флексія, суплетивізм, редуплікація, наголос, синтаксичне словоскладання.
12. Аналітичні граматичні способи: службові слова (прийменники, артиклі, допоміжні дієслова, сполучники, частки); порядок слів, інтонація.
13. Морфологічна класифікація мов: аглютинативні та флективні (фузійні) мови, кореневі (ізолюючі) та інкорпоруючі (полісинтетичні) мови.
14. Словотвірні засоби: твірне слово, твірна основа, похідне слово, формант.
15. Способи словотвору: суфіксація, префіксація, постфіксація, інфіксація, трансфіксація, конверсія (перехід слова з однієї частини мови в іншу), складання (основоскладання та словоскладання), зрощення, усічення, лексико- семантичний спосіб.

ТЕМА 10. Синтаксична система мови

1. Синтаксис як наука про будову комунікативних одиниць мови і закономірності їх породження. Основні одиниці синтаксису: слово (член речення), словосполучення, речення, текст.

2. Словосполучення як структурний елемент речення. Лексичні та синтаксичні словосполучення. Поняття синтаксичного зв'язку. Номінативні (сурядні) словосполучення. Підрядні словосполучення. Типи підрядних словосполучень: узгодження, керування, прилягання, замикання, ізафет, інкорпорація.
3. Речення як комунікативна одиниця. Ознаки речення: комунікативність, модальність, предикативність.
4. Типи речень: односкладні та двоскладні, поширені та непоширені, повні та неповні, прості та складні.
5. Актуальне членування речення. Тема (дане) і рема (нове). Типові засоби актуального членування (інтонація, порядок слів, емпатичні конструкції тощо).
6. Синтаксичні класифікації мов: синтетичні й аналітичні мови; номінативний, ергативний та активний типи мов.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Вступ до мовознавства»

(денна форма навчання)

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	Тренінг, КПЗ	Інд. робота	Контр. заходи
Змістовий модуль 1 ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МОВОЗНАВСТВА						
Тема 1. Мова та її сутність	4	2	8	3	1	Усне опитування Тестування
Тема 2. Походження і розвиток мови	4	1	8		-	Усне опитування Тестування
Тема 3. Мова як системно-структурне утворення	2	1	8			Усне опитування Тестування
Всього:	10	4	24	3	1	
Змістовий модуль 2 ПІДСИСТЕМИ МОВИ						
Тема 4. Звуки мови, їх вивчення і класифікація	4	1	6	3	-	Усне опитування Тестування Вправи
Тема 5. Фонологія. Звуки мови як соціальне явище. Фонетичне членування мовленнєвого потоку	4	1	6		-	Підсумкове експрес-опитування
Тема 6. Графічна підсистема мови. Письмо	4	2	6		1	Усне опитування Тестування
Тема 7. Лексикологія. Лексико-семантична система мови	4	2	6		-	Усне опитування Тестування Вправи

Тема 8. Розвиток лексики. Фразеологія. Лексикографія	2	2	6		-	Усне опитування Тестування Вправи
Тема 9. Граматика. Морфемний склад слова. Граматичні значення та категорії. Словотвір	2	1	6		-	Усне опитування Тестування Вправи
Тема 10. Синтаксична система мови	2	1	5		1	Ректорська контрольна робота
Всього:	12	10	37	3	1	
Загалом:	32	14	65	6	3	
Підсумковий контроль	Екзамен					

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

(денна форма навчання)

Практичне заняття № 1

Тема: **МОВА ТА ЇЇ СУТНІСТЬ** (2 год)

Питання для обговорення

1. Мовознавство як наука. Конкретне та загальне, теоретичне і прикладне мовознавство.
2. Методи дослідження мови: описовий (дескриптивний), структурний, зіставний, історичний, порівняльно-історичний.
3. Синхронія і діахронія в мові.
4. Природа людської мови.
5. Мова і мислення.
6. Мова і мовлення.
7. Функції мови.
8. Мова як суспільне явище.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Зв'язок мовознавства з іншими науками.
2. Видатні світові та вітчизняні мовознавці.
3. Літературна форма національної мови, її унормованість і багатофункціональність.
4. Членування загальнонародної мови: літературна мова, територіальні діалекти, соціальні діалекти (жаргони), професійні діалекти (сленги), просторіччя.
5. Стилійна диференціація мови.

6. Соціальний статус мови і держава. Двомовність і багатомовність. Диглосія. Мовні контакти.
7. Типи мовних ситуацій у сучасному світі. Штучні мови.

Практичне заняття № 2

Тема: ПОХОДЖЕННЯ І РОЗВИТОК МОВИ. МОВА ЯК СИСТЕМНО-СТРУКТУРНЕ УТВОРЕННЯ (2 год)

Питання для обговорення

1. Проблема походження мови.
2. Огляд теорій походження мови.
3. Погляди вчених на моногенез і полігенез людської мови.
4. Диференціація та інтеграція як основні процеси розвитку мов і діалектів.
5. Причини мовних змін. Зовнішні та внутрішні чинники змін у мові.
6. Знаковий характер мови.
7. Мовні підсистеми: фонетична, лексична, морфологічна, синтаксична.
8. Мовні одиниці (фонеми, морфеми, слова, речення) та їхні функції.
9. Розділи мовознавства.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Взаємодія біологічних та соціальних факторів у процесі виникнення мови.
2. Схрещення мов як різновид мовної інтеграції. Явища субстрату і суперстрату.
3. Співвідношення між диференціацією та інтеграцією мов у зв'язку з історичними типами соціумів.

Практичне заняття № 3

Тема: ЗВУКИ МОВИ. ФОНОЛОГІЯ (2 год)

Питання для обговорення

1. Фонетика як наука про звукову систему мови.
2. Голосні та приголосні звуки, їх розрізнення за роллю у складі, акустичними та артикуляційними особливостями.
3. Класифікація голосних звуків.
4. Класифікація приголосних звуків.
5. Зміни звуків у потоці мовлення.
6. Поняття звуку та фонем. Функції фонем.
7. Фонетична і фонематична транскрипція.
8. Одиниці мовленнєвого потоку.
9. Засоби членування мовленнєвого потоку.
10. Інтонація та її компоненти.
11. Теорії складоподілу: експіраторна, м'язового імпульсу, сонорна.
12. Склад. Структура і типи складів.
13. Поняття фонетичної норми. Орфоепія.
14. Поняття літературної вимови.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Акустичні характеристики звука: висота, сила, довгота, чистота, тембр.

2. Мовний апарат, його будова і функції. Активні та пасивні органи мовлення.
3. Артикуляція звука, її фази.
4. Артикуляційна база окремої мови.
5. Дифтонги, їхні типологічні ознаки. Трифтонги.
6. Диференціальні та нейтральні ознаки фонем. Сильні та слабкі позиції фонем. Алофони (варіанти і варіації) фонем.
7. Фонологічна система окремої мови.
8. Наголос словесний. Природа наголосу в окремих мовах: силовий (динамічний); довготний (кількісний); музичний (тонічний, мелодійний). Наголос зв'язаний і вільний, постійний і рухомий. Побічний наголос.

Практичне заняття № 4

Тема: ГРАФІЧНА ПІДСИСТЕМА МОВИ. ПИСЬМО (2 год)

Питання для обговорення

1. Письмо як система спеціальних графічних знаків для фіксації мовних текстів.
2. Звукова мова і письмо.
3. Походження та основні етапи розвитку графічного письма. Сучасне використання піктограм, ідеограм.
4. Орфографія, її основні принципи.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Зародження письма.
2. Алфавіт. Походження і розвиток основних (базових) алфавітів. Типи письма в сучасному світі.
3. Типи фонографічного письма.
4. Транскрипція і транслітерація.

Практичне заняття № 5

Тема: ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА СИСТЕМА МОВИ (2 год)

Питання для обговорення

1. Лексика і лексикологія. Розділи лексикології.
2. Значення слова. Денотат, сигніфікат, конотат. Обсяг і межі семантики слова.
3. Багатозначність (полісемія) і однозначність (моносемія) слів.
4. Виникнення назв. Внутрішня форма слова (мотивованість назви).
5. Зміна значення слів: звуження, розширення та зміщення обсягу значення.
6. Слово і поняття. Поняття як компонент, частина семантики слова.
7. Поняття про семему, сему.
8. Групи лексики за функціонально-семантичними ознаками.
9. Групи слів за сферою вживання. Стилiстичні шари лексики.
10. Синоніми, їхні різновиди.

11. Антоніми. Постійні та контекстуальні антоніми.
12. Пароніми.
13. Омоніми. Шляхи появи омонімів: омоніми гомогенні та гетерогенні. Повні та неповні омоніми. Омофони, омографи, омоформи. Міжмовна омонімія (зрадливі / фальшиві друзі перекладача).
14. Етимологія слова. Принципи етимологічних досліджень. Деетимологізація. Народна етимологія.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Слово як універсальна семантична одиниця мови.
2. Функції слова. Слово та його варіанти. Лексема, алолекс (лекс), словоформа.
3. Перенесення назв. Види переносних значень: метафора, метонімія, синекдоха.
4. Стійкі словосполучення. Явище лексикалізації. Види стійких словосполучень: стійкі найменування і фразеологізми.
5. Класифікація фразеологізмів: фразеологічні зрощення (ідіоми), єдності та сполучення. Фразеологічні вирази.

Практичне заняття № 6

Тема: РОЗВИТОК ЛЕКСИКИ. ФРАЗЕОЛОГІЯ. ЛЕКСИКОГРАФІЯ (2 год)

Питання для обговорення

1. Історичні зміни в лексиці та їхні причини.
2. Застарілі слова: історизми, архаїзми. Архаїзми лексичні, словотворчі, фонетичні, семантичні.
3. Запозичення прями й опосередковані, усні та книжні. Типи запозичень.
4. Неологізми загальномовні та індивідуально-авторські.
5. Поняття лексикографії. Словниковий реєстр. Словникова стаття.
6. Типи словників: енциклопедичні та лінгвістичні.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Способи збагачення лексики.
2. Відображення у фразеології національної своєрідності мови. Вирази біблійного походження в мовах світу.
3. Крилаті вирази в українській і польській мовах.
4. Фразеологізми професійного походження в українській, польській / англійських мовах.

Практичне заняття № 7

Тема: ГРАМАТИКА. МОРФЕМНИЙ СКЛАД СЛОВА. ГРАМАТИЧНІ ЗНАЧЕННЯ ТА КАТЕГОРІЇ. СЛОВОТВІР. СИНТАКСИЧНА СИСТЕМА МОВИ (2 год.)

Питання для обговорення

1. Предмет і склад граматики. Морфеміка, морфологія, синтаксис як її складові.

2. Морфема як базовий структурний елемент слова. Відмінність морфеми від слова, складу.
3. Корінь як морфема з речовим значенням.
4. Афікси, їхні типи за функцією і значенням.
5. Граматичне значення слова, його відмінність від лексичного значення. Типи граматичних значень.
6. Морфологічна класифікація мов.
7. Граматична категорія як система однорідних граматичних значень слова.
8. Граматичний спосіб як матеріальний засіб вираження граматичного значення. Синтетичні та аналітичні граматичні способи.
9. Словотвірні засоби: твірне слово, твірна основа, похідне слово, формант.
10. Способи словотвору.
11. Синтаксис як наука про будову комунікативних одиниць мови і закономірності їх породження. Основні одиниці синтаксису: слово (член речення), словосполучення, речення, текст.
12. Словосполучення як структурний елемент речення. Лексичні та синтаксичні словосполучення. Поняття синтаксичного зв'язку. Номінативні (сурядні) словосполучення. Підрядні словосполучення. Типи підрядних словосполучень: узгодження, керування, прилягання, замикання, ізафет, інкорпорація.
13. Речення як комунікативна одиниця. Ознаки речення: комунікативність, модальність, предикативність.
14. Типи речень: односкладні та двоскладні, поширені та непоширені, повні та неповні, прості та складні.
15. Актуальне членування речення. Тема (дане) і рема (нове). Типові засоби актуального членування (інтонація, порядок слів, емпатичні конструкції тощо).
16. Синтаксичні класифікації мов: синтетичні й аналітичні мови; номінативний, ергативний та активний типи мов.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Явища омонімії та омосемії (синонімії) морфем.
2. Зміни морфемного складу слова.
3. Типові граматичні категорії у мовах світу: роду, числа, відмінка, означеності / неозначеності, присвійності, особи, часу, виду, способу, частин мови тощо.
4. Граматична (морфологічна) парадигма.
5. Типи підрядного зв'язку у словосполученнях: узгодження, керування, прилягання, замикання, ізафет, інкорпорація.
6. Структура речення. Поняття члена речення і синтаксичної функції. Головні та другорядні члени речення.
7. Типи речень: односкладні і двоскладні, поширені та непоширені, повні та неповні, прості і складні.
8. Порівняльно-історичний метод, його виникнення і розвиток.
9. Поняття мовної реконструкції, прамови, споріднених мов, мовної сім'ї, гілки мов, мовної групи і підгрупи.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Вступ до мовознавства»

Самостійна робота є основним способом засвоєння студентами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом у межах установленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, а також засобами самоконтролю (тестами, вправами, ситуаційними завданнями).

Навчальний матеріал для самостійного опрацювання вноситься на підсумковий контроль поряд з обсягом інформації, опрацьовуваної на аудиторних заняттях.

Самостійна робота студентів із навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» передбачає опрацювання основної та додаткової літератури, її критичний аналіз, систематизацію, конспектування, складання планів, тез за навчальними темами для підготовки до практичних занять.

Самостійна робота студента з курсу «Вступ до мовознавства» здійснюється за такими напрямками:

1. Підготовка до практичних занять:
 - опрацювання лекційного матеріалу;
 - вивчення теми за підручниками та посібниками;
 - робота з рекомендованою додатковою літературою (монографії, статті в періодичних виданнях, словники);
 - виконання завдань і вправ до практичних занять.
2. Опрацювання винесених на самостійне опрацювання питань.
3. Підготовка до складання усного модуля у вигляді експрес-опитування та написання підсумкової (ректорської) контрольної роботи.
4. Написання КППЗ, підготовка до його захисту.
5. Підготовка до іспиту.

Перелік питань, винесених на самостійне опрацювання

1. Зв'язок мовознавства з іншими науками.
2. Видатні світові та вітчизняні мовознавці.
3. Літературна форма національної мови, її унормованість і багатофункціональність.
4. Членування загальнонародної мови: літературна мова, територіальні діалекти, соціальні діалекти (жаргони), професійні діалекти (сленги), просторіччя.
5. Стилiстична диференція мови.
6. Соціальний статус мови і держава. Двомовність і багатомовність. Диглосія. Мовні контакти.
7. Типи мовних ситуацій у сучасному світі. Штучні мови.

8. Взаємодія біологічних та соціальних факторів у процесі виникнення мови.
9. Схрещення мов як різновид мовної інтеграції. Явища субстрату і суперстрату.
10. Співвідношення між диференціацією та інтеграцією мов у зв'язку з історичними типами соціумів.
11. Акустичні характеристики звука: висота, сила, довгота, чистота, тембр.
12. Мовний апарат, його будова і функції. Активні та пасивні органи мовлення.
13. Артикуляція звука, її фази.
14. Артикуляційна база окремої мови.
15. Дифтонги, їхні типологічні ознаки. Трифтонги.
16. Диференціальні та нейтральні ознаки фонем. Сильні та слабкі позиції фонем. Алофони (варіанти і варіації) фонем.
17. Фонологічна система окремої мови.
18. Наголос словесний. Природа наголосу в окремих мовах: силовий (динамічний); довготний (кількісний); музичний (тонічний, мелодійний). Наголос зв'язаний і вільний, постійний і рухомий. Побічний наголос.
19. Зародження письма.
20. Алфавіт. Походження і розвиток основних (базових) алфавітів. Типи письма в сучасному світі.
21. Типи фонографічного письма.
22. Транскрипція і транслітерація.
23. Слово як універсальна семантична одиниця мови.
24. Функції слова. Слово та його варіанти. Лексема, алолекс (лекс), словоформа.
25. Перенесення назв. Види переносних значень: метафора, метонімія, синекдоха.
26. Стійкі словосполучення. Явище лексикалізації. Види стійких словосполучень: стійкі найменування і фразеологізми.
27. Класифікація фразеологізмів: фразеологічні зрощення (ідіоми), єдності та сполучення. Фразеологічні вирази.
28. Способи збагачення лексики.
29. Відображення у фразеології національної своєрідності мови.
30. Вирази біблійного походження в мовах світу.
31. Крилаті вирази в українській і польській мовах.
32. Фразеологізми професійного походження в українській, польській / англійських мовах.
33. Явища омонімії та омосемії (синонімії) морфем.
34. Зміни морфемного складу слова.
35. Типові граматичні категорії у мовах світу: роду, числа, відмінка, означеності / неозначеності, присвійності, особи, часу, виду, способу, частин мови тощо.
36. Граматична (морфологічна) парадигма.

37. Типи підрядного зв'язку у словосполученнях: узгодження, керування, прилягання, замикання, ізафет, інкорпорація.
38. Структура речення. Поняття члена речення і синтаксичної функції. Головні та другорядні члени речення.
39. Типи речень: односкладні і двоскладні, поширені та непоширені, повні та неповні, прості і складні.
40. Порівняльно-історичний метод, його виникнення і розвиток.
41. Поняття мовної реконструкція, прамови, споріднених мов, мовної сім'ї, гілки мов, мовної групи і підгрупи.

7. ТРЕНІНГ І КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ з навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» (4 год)
ТЕМА: Генеалогічна класифікація мов

План

1. Різноманітність мов світу. Проблема класифікації мов.
2. Поняття про генеалогічну класифікацію.
3. Ознаки генеалогічної спорідненості мов (лексичні, граматичні, фонетичні).
4. Генеалогічна карта мов світу.
5. Огляд найпоширеніших макросімей мов.
6. Загальна характеристика індоєвропейської сім'ї мов.
7. Огляд слов'янської, германської і романської груп мов.

Запитання та завдання

1. За якими критеріями визначається спорідненість мов?
 2. Що таке генеалогічна класифікація мов?
 3. На основі якого методу створена генеалогічна класифікація мов?
 4. Назвіть учених, які заклали основи порівняльно-історичного мовознавства.
 5. Визначте поняття мовної сім'ї. Скільки мовних сімей є у світі?
 6. Назвіть основні мовні сім'ї. Що таке макросім'я мов?
 7. На які групи поділяють індоєвропейську мовну сім'ю?
 8. Схарактеризуйте слов'янські, германські та романські мови за генеалогічною класифікацією.
 9. Які групи індоєвропейських мов представлені однією мовою?
-
1. Генеалогічна класифікація мов – це вивчення і групування мов на основі...
 2. Генеалогічна класифікація будується на методі ...
 3. Мовознавці, які започаткували цей метод, — ...
 4. Санскрит – це...
 5. Як співвідносяться поняття «мовна сім'я», «мовна група», «мовна підгрупа»?
 6. Індоєвропейська сім'я охоплює приблизно (кількість мов):
 - а) 75;
 - б) 320;

- в) 150.
7. Мовами індоєвропейської сім'ї розмовляє приблизно (кількість мовців):
- а) 2171705 тис.;
 - б) 200180 тис.;
 - в) 4000300 тис.
8. Індоєвропейська сім'я мов поділяється на:
- а) 10 груп;
 - б) 12 груп;
 - в) 22 групи.
9. Які з груп індоєвропейської сім'ї містять лише одну мову?
10. Які мови є офіційними у Швейцарській конфедерації?
11. На скільки підгруп поділяється романська група мов?
12. Яка друга назва східної підгрупи романської групи мов?
13. Слов'янськими мовами користуються:
- а) понад 290 млн.;
 - б) понад 540 млн.;
 - в) 140 млн.
14. Які мови серед слов'янських є мертвими?
15. Які дві сучасні мови донедавна розглядалися як одна мова?
16. Які слов'янські мови використовують писемність на кириличній основі?
17. Які слов'янські мови використовують писемність на основі латинської графіки?

Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) – це вид індивідуальної позааудиторної роботи студента, метою якого є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи. КПЗ – це завершена практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних і практичних занять.

Метою КПЗ є оволодіння навичками самостійного вивчення програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань з навчального курсу, стимулювання творчості студентів, закладання підвалин для їхньої подальшої науково-дослідної роботи.

Завдання для КПЗ видається студентам у перші два тижні навчання. Вони виконують його впродовж семестру відповідно до встановлених графіків. КПЗ оцінюється за 100-бальною шкалою і складає 20 % підсумкового бала з навчальної дисципліни.

Теми комплексних підсумкових індивідуальних завдань із навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства»

1. Синхронія і діахронія в мові.
2. Проблема взаємозв'язку мови і мислення.

3. Функції мови та їхній вияв у мовленні.
4. Відмінність людської мови від комунікації тварин.
5. Невербальні форми спілкування. Поняття паралінгвістики.
6. Соціальний статус мови і держава. Типи мовних ситуацій у сучасному світі.
7. Взаємодія мов, мовні контакти. Двомовність, багатомовність.
8. Закономірності розвитку мов у різні історичні епохи.
9. Мова як знакова система. Двобічність мовного знака.
10. Світові мови, мови міжнаціонального спілкування.
11. Штучні мови: причини їх появи, історичний огляд, перспективи розвитку.
12. Перспективи розвитку мов.
13. Зовнішні і внутрішні чинники мовних змін.
14. Письмо як «вторинна» мова, його функції, значення для розвитку суспільства.
15. Предметне письмо в історії різних етносів.
16. Піктографія як перший етап розвитку письма.
17. Петрогліфи Кам'яної Могили як найдавніші графічні письмена людства.
18. Идеографічне письмо: від давнини до сьогодні
19. Розвиток фонографічного письма: від силабеми до букви.
20. Основні сучасні світові алфавіти.
21. Історія створення і розвитку кирилиці.
22. Латиниця: історичний розвиток і сьогодення.
23. Як люди навчилися писати? (лінгвістичне повідомлення для школярів про етапи розвитку письма)
24. Як люди створили книжку (лінгвістичне повідомлення для школярів про засоби письма, виникнення письмового приладдя).
25. Почерк і характер (поняття про графологію).
26. Принципи орфографії, їх реалізація в різних мовах.
27. Розділові знаки: виникнення, особливості використання в різних мовах світу.
28. Співвідношення між звуками і буквами в алфавітах різних мов.
29. Порівняльно-історичний метод, його становлення і роль у лінгвістичних дослідженнях.
30. Генеалогічна класифікація мов (загальна характеристика).
Індоєвропейська сім'я мов (загальний огляд).
31. Загальна характеристика слов'янської групи мов.
32. Загальна характеристика германської групи мов.
33. Загальна характеристика романської групи мов.
34. Фізичний аспект дослідження звуків людської мови.
Акустичні характеристики звуків.
35. Артикуляційний аспект вивчення звуків мови (творення звуків мовним апаратом людини).
36. Фонема та її алофони. Ознаки фонем: диференціальні та нейтральні.
37. Транслітерація, її призначення. Українська латиниця.

38. Теорії складоподілу.
39. Наголос, його види. Функції наголосу.
40. Особливості інтонації в різних мовах.
41. Засоби членування мовленнєвого потоку.
42. Артикуляційні особливості окремих звуків у різних мовах.
43. Зміни звуків у потоці мовлення: позиційні, комбінаторні, фонетично не зумовлені, спонтанні (на матеріалі української та виучуваних мов).
44. Частина мови як фундаментальні мовні (лексико-граматичні) категорії.
45. Критерії виокремлення частин мови.
46. З історії питання про частини мови.
47. Виокремлення частин мови в різних мовах.
48. Зміни в значенні слова: звуження, розширення, зміщення (на матеріалі української та виучуваних мов).
49. української та виучуваних мов).
50. Міжмовні омоніми, або «фальшиві друзі перекладача».
51. Утворення нових слів шляхом метафоричних перенесень у різних мовах (зіставлення лексем української та виучуваних мов).
52. Утворення загальних назв від власних (на матеріалі української та виучуваних мов).
53. Омонімія як джерело каламбурів і анекдотів.
54. Переносне значення слова як джерело каламбурів і анекдотів.
55. Метафора в афоризмах, крилатих виразах.
56. Етимологія певних груп лексики (на матеріалі української та іноземної мов).
57. Народна етимологія. Дитяча словотворчість.
58. Сучасний молодіжний сленг.
59. «Друге життя» фразеологізмів і крилатих виразів (використання стійких словосполучень у публіцистиці).
60. Сучасні молодіжні прізвиська.
61. Джерела фразеологізмів (на матеріалі української та іноземної мов).
62. Фразеологізми іншомовного походження в українській мові.
63. Особливості використання біблійних виразів у різних мовах.
64. Антоніми. Стилiстичні функції антонімів: антитеза, оксюморон (на матеріалі української та виучуваних мов).
65. Синоніми, їхні типи, стилістичне використання (на матеріалі української та виучуваних мов).
66. Табу та евфемізми (на матеріалі української та виучуваних мов).
67. Стилiстичне використання застарілої лексики
68. Екзотизми в українській мові.
69. Етимологія топонімів (на матеріалі української та виучуваних мов).
70. Етимологія імен і прізвищ (на матеріалі української та виучуваних мов).
71. Неологізми, їх стилістичне використання.
72. Запозичення, їхні типи.
- 73.** Фонетичні, граматичні зміни слів під час запозичень.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У викладання курсу «Вступ до мовознавства» використовуються такі форми контролю, оцінювання та демонстрування результатів навчання:

- тести, вправи, конструктивні завдання;
- поточне та підсумкове (модульне) експрес-опитування;
- презентація результатів виконаних завдань і досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ / студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен у письмовій формі / за умов дистанційного навчання – у системі Moodle.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

- **Політика щодо дедлайнів і перескладання.** Роботи, що подаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижче (-20 балів). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за умови, що причина відсутності студента на модулі була поважною.
- **Політика щодо академічної доброчесності.** Усі письмові роботи повинні бути оригінальними і виконаними самостійно. Списування під час контрольних робіт і на екзамені неприпустиме.
- **Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. З об'єктивних причин (наприклад, стан здоров'я, сімейні обставини, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайнній формі (за умови погодження із деканатом і керівником курсу).

9. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська к/р)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ)	Заліковий модуль 4 (письмовий екзамен)	Разом
20 %	20 %	20 %	40 %	100 %

Підсумкове усне експрес-опитування протягом пари оцінка – макс. 100 балів (до уваги береться активність студента на занятті)	Оцінювання: тестових питань (10) – 2 бали за кожну правильну відповідь (макс. –20)), конструктивних питань – макс. 40 балів, завдання на аналіз мовних явищ – макс. 40 балів	Оцінка за участь у тренінгах – макс. 20 балів, оцінка за КПЗ – макс. 80 балів, із них оцінка за зміст доповіді – макс. 40 балів, оцінка за усну репрезентацію результатів роботи – макс. 20 балів, оцінка за мультимедійний супровід доповіді – макс. 20 балів	Оцінка відповіді на конструктивні питання – макс. 60 балів, завдань на аналіз мовних явищ – макс. 40 балів	
--	--	--	--	--

Шкала оцінювання

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, використання яких передбачає навчальна дисципліна «Вступ до мовознавства»

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проєктор	1-10
2.	Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)	1-10
3.	Наявність доступу до мережі Інтернет (за необхідності)	1-10
4.	Ноутбук	1-10
5.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-10
6.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-10

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Вступ до мовознавства. Програма курсу, система орієнтирів для самостійної роботи, навчальні практичні завдання: посібник для студентів. Укладач О.В.Остапченко. Київ, 2008. 72 с.
2. Дрогомирецький П. Г., Пена Т. І. Вступ до мовознавства: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Фоліант. 2015. 102 с.
3. Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства: підручник. Київ: ІВЦ Видавництво «Політехніка»; ТОВ «Фірма «Періодика»», 2010. 322 с.
4. Зубков М. Г. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 2-ге вид., доп. і змін. Київ: Арії, 2019. 608 с.
5. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 336 с.
6. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія та практика перекладу: підручник. Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.
7. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: підручник. вид. 3-тє, стереотипне. Київ: Академія, 2014. 304 с. URL: <https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445794/s-1>
8. Левицький А. Е., Сингаївська А. В., Славова Л. Л. Вступ до мовознавства: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2006. 104 с.
9. Терехова Д. І. Вступ до мовознавства: навчальний посібник для студентів першого курсу (напря́м підготовки 6.020303 «Філологія», спеціальність «Переклад») та загальноосвітніх навчальних закладів (курси за вибором для учнів профільних класів філологічного напрямку) Київ; Полтава: «Полтавський літератор», 2012. 224 с.
10. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019. 391 с.
11. Швачко С. О., Кобякова І. К. Вступ до мовознавства (курс лекцій) : навч. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2006. 224 с.
12. **Шкіцька І. Ю.** Сучасна мовна комунікація в публічному управлінні : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 312 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29700>.
13. An Introduction to Language and Linguistics / Edited by Ralph Fasold and Jeff Connor-Linton. 6 th edition. London: Cambridge University Press, 2013. 540 s. URL: https://repository.bbg.ac.id/bitstream/531/1/An_Introduction_to_Language_and_Linguistics.pdf
14. Bralczyk Jerzy. Mówi się Porady językowe profesora Bralczyka. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2022. 234 s.
15. Grzegorzczukowa Renata. Wstęp do językoznawstwa. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2017. 210 s.
16. Jadacka Hanna. Kultura języka polskiego: Fleksja, słotwórstwo, składnia. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2022. 254 s.
17. Karpowicz Tomasz. Kultura języka polskiego: Wymowa, ortografia, interpunkcja. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2017. 240 s.

18. Kracht Marcus. Introduction to Linguistics. Los Angeles, 211 p.
URL: <https://linguistics.ucla.edu/people/Kracht/courses/ling20-fall07/ling-intro.pdf>
19. Markowski Andrzej. Kultura języka polskiego Teoria Zagadnienia leksykalne.
Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2018. 278 s.
20. Metodologie językoznawstwa: Ewolucja języka. Ewolucja teorii językoznawczych / Redakcja naukowa: Piotr Stalmaszczyk. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2013. 180 s.
21. Metodologie językoznawstwa Od dialektologii do dialektyki / Redakcja naukowa: Piotr Stalmaszczyk. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2020. 132 s.
22. Poole Stuart C. An Introduction to Linguistics. Palgrave, 1999. 211 p.
URL: <https://link.springer.com/content/pdf/bfm:978-1-349-27346-1/1?pdf=chapter%20toc>